

Zaaknummer : HAA 21 / 3025 VEROR V00
Zaaknummer: HAA 21 / 3163 VEROR (vovo)
Vereniging tot Behoud van Anna's Hoeve e.o. (VBAH)

Datum: 13-9-2021

1^e AANVULLING Beroepschrift VBAH:

Nadelige en onomkeerbare gevolgen aantasting aardkundige monumenten Oplossingen aanwezig

In de Provinciale Milieuverordening Noord-Holland (PMV) is te zien dat de Stuwwallengebieden van het Gooi onder de bescherming van de PMV vallen (art. 6.1). De NNN natuurgebieden Anna's Hoeve en landgoed Monnikenberg behoren daar ook toe.

Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten de kwaliteit van een aardkundig monument kan worden geschaad, is verplicht dergelijk handelen achterwege te laten -.....- (of), alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die schade te voorkomen, dan wel indien die schade niet kan worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken (art.6.2 zorgplicht).

1. Wat het enige zwaarwegend maatschappelijk belang mag zijn

Als het aardkundig monument naar het oordeel van GS **minimaal wordt aangetast** kunnen GS ontheffing verlenen (art. 6.3.3). Bij **zwaarwegend maatschappelijk belang** van nationale veiligheid of nationale en regionale infrastructuur, waarbij uit onderzoek is gebleken dat er geen alternatieve locaties of tracés buiten het aardkundig monument voorhanden zijn en waarvoor geldt dat, bij onontkoombaarheid van de aantasting, **deze zo minimaal mogelijk is**, kunnen GS ontheffing verlenen (art. 6.3.4 en 6.3.5).

Reactie VBAH:

- Naar de mening van de VBAH betreft het **zwaar maatschappelijk belang niets anders dan de locatie waar Corridor De Groene Schakel wordt aangelegd**. Alleen in dat gebied is een dergelijke regionale infrastructuur met een ecoduct over de spoorbaan en een faunatunnel onder de A27 nu een zinvolle mogelijkheid.
- **Hoe die Corridor verder wordt ingevuld kan niet worden beschouwd als 'van groot maatschappelijk belang'**. In feite is die invulling ook van toepassing op alle zware ingrepen binnen het kader van Corridor De Groene Schakel.
- Uiteraard spelen **doelsoorten** die bij een dergelijke Corridor horen een belangrijke rol. Daarbij wordt in de praktijk uitgegaan van de dieren die ter plekke voorkomen en/of binnen een redelijke afstand op andere vergelijkbare habitats aanwezig zijn. Dieren op te grote afstanden spelen daarin geen rol. In datzelfde licht gezien moet ook niet getracht worden geheel nieuwe habitats te introduceren, zoals een nat heideveld, dat geen stapsteen kan zijn in relatie met andere vergelijkbare stapstenen die op te grote afstand mogelijk aanwezig zijn.
- De doelsoorten kunnen ook gehaald worden zonder weiland en akker af te graven. Gebeurt dat niet dan is er geen sprake meer van een 'zo minimaal mogelijke' aantasting'. (Zie ook 4^e Aanvulling Beroepschrift 'Oneigenlijke argumenten afgraven weiland en akker').
- **Door de provincie is nooit uitgelegd wat er mis gaat met Corridor De Groene Schakel als weiland en akker niet worden afgegraven. De noodzaak van afgraven van weiland en akker in Monnikenberg kan daarom niet worden aangemerkt als 'van groot maatschappelijk belang'**.

2. Afgraving Monnikenberg van commercieel belang

Het is verboden in of op een in artikel 6.3 genoemd aardkundig monument, handelingen te verrichten, die het aardkundig monument kunnen aantasten. In deze zaak zijn de handelingen die in

ieder geval van toepassing zijn h: natuurbouwprojecten, g: graven en a: Betreden met voertuigen met hoge wiellasten (>40kN) en hoge bandspanningen (200kPA (2 bar)) die ondergrondverdichting veroorzaken

Reactie VBAH:

- Naar de mening van de VBAH moet ook c: **afgraven voor commerciële doeleinden** hieraan worden toegevoegd. Immers de provincie heeft voor het VGS project een groot bedrag begroot (€ 940.000,-) waaronder het afgraven van weiland en akker in Monnikenberg vallen. Bij al het graafwerk voor het hele project komt 73.640 m³ grond beschikbaar. **Totaal 34.450 m³ (bijna 50%) komt hierbij vrij uit Monnikenberg** (*Grondbalans Project: Voltooiing Groene Schakel, Arcadis, 15-12-2020*). Vrijwel alle grond wordt verwerkt binnen het project.
- Het zal duidelijk zijn dat, indien de provincie de grond van Monnikenberg niet kan afgraven, er grond van elders moet worden aangevoerd wat kosten verhogend werkt. Hier is dus een groot commercieel belang van toepassing om het afgraven in Monnikenberg te promoten. Hiervoor worden diverse argumenten genoemd die bij nadere beschouwing geen stand houden (Zie 4^e Aanvulling Beroepschrift *'Oneigenlijke argumenten afgraven weiland en akker'*).

3. Beoordeling zware verstoringen van aardkundige monumenten

In de TOELICHTING OP DE AANVRAAG Voltooiing Groene Schakel, Provincie Noord Holland, Arcadis, 11-6-2020 staat op pag. 6 paragraaf 1.3 Hoofdlijnen van de voorgenomen activiteit. Hier staan zes maatregelen die vallen onder de beoordeling **Zware verstoring**. Voor deze maatregelen is het bijna allemaal nodig om veel grond verzet te doen en tot meters diep onder het maaiveld. Hierdoor ontstaan grote 'gaten' in het landschap.

Voor al deze zware aantastingen waarvoor thans door GS ontheffing wordt verleend zou daarom een zwaarwegend maatschappelijk belang moeten zijn. In art. 6.3 lid 4 PMV staat niet expliciet waarvoor het criterium van het zwaarwegende maatschappelijke belang geldt. Er staat *'voort zover sprake is van zwaarwegende maatschappelijke belangen'*.

Reactie VBAH:

- **"Hoe moet dat belang worden geïnterpreteerd?" Voor welke aantastingen van de zes genoemde in de Toelichting op de aanvraag bij paragraaf 1.3 geldt dat zwaar maatschappelijk belang?**

3.1. Weiland en akker Monnikenberg

Bij het Ontwerpbesluit ontheffing PMV van GS behoort ook kaart PMV-Aardkundig monument overzicht. Op dat overzicht zijn in de Legenda de ontgravingen in twee groepen ingedeeld.

- Ontgraving/ingreep tot 1,00 -mv
- Ontgraving/ingreep dieper dan 1,00 -mv

De eerste groep is op de kaart met groen gearceerd, de tweede met rood.

Opmerkelijk is dat het **weiland en de akker in Monnikenberg** de enige zijn die met **groen** zijn gearceerd. Waarom is dat gedaan? In de tekst hiervoor is gemeld dat in de Toelichting op de aanvraag in paragraaf 1.3, zes maatregelen staan met de beoordeling **Zware verstoring**. **Daarbij horen ook het weiland en de akker**. Aan de tekst van paragraaf 1.3 is toegevoegd:

"De bodem wordt hier op enkele plekken dieper dan 1 meter minus maaiveld verstoord."

Deze teksttoevoeging, *'op enkele plekken'* is in feite op alle locaties die zware verstoring van het aardkundig monument veroorzaken van toepassing. Een schuin oplopende oever betekent dat niet overal even diep wordt gegraven. Waarom met de groene en rode kleurarcering dan onderscheid wordt gemaakt is niet duidelijk en **wordt niet uitgelegd**.

In dezelfde Toelichting op de aanvraag staat op pag. 21-22: **Maatregel 13a, herstel heideven Monnikenwater**. Hier is vermeld: ***"De impact van het herstel van het heideven op het aardkundig monument is zeer beperkt. De bodemingrepen zijn ondiep en tasten de dekzand- en stuwwalafzettingen minimaal aan"***.

Dat zijn mooie sussende woorden, ze geven aanleiding tot verwarring door de hiervoor genoemde categorie Zware verstoring onder paragraaf 1.3.

Op pagina 23 van de Toelichting op de aanvraag staat: **Maatregel 13c, ontwikkelen voormalige akker**. Hier is vermeld: **“De impact van het ontwikkelen van de voormalige akker op het aardkundig monument is beperkt. De dekzand- en stuwwalafzettingen blijven behouden, uitsluitend de bovenlaag wordt (gedeeltelijk) vergraven”**.

Dat zijn opnieuw mooie sussende woorden, ze geven aanleiding tot verwarring door de hiervoor genoemde categorie Zware verstoring onder paragraaf 1.3.

Reactie VBAH:

- Indien het zo is dat weiland en akker niet in de categorie zware aantastingen vallen, omdat het om ‘zeer beperkte, minimale, gedeeltelijke’ aantastingen gaat dan kan hierop geen zwaar maatschappelijk belang van toepassing zijn.
- De veronderstelde ‘noodzaak’ om tot ontgraving over te gaan op weiland en akker is daarmee van de baan. Art. 6.3 lid 4 en lid 5 van de PMV zijn niet van toepassing.

3.2. Nieuwe poelen

De VBAH is van mening dat poelen, waarvoor het nodig is tot op grote diepte te graven om grondwater met voldoende diepte te verkrijgen, **van oorsprong niet thuishoren op de hoge delen van de Gooise stuwwal**. Deze poelen vinden we wel terug aan de randen van de stuwwal. De aanleg van deze diepe poelen brengt met zich mee dat er zeer grote gaten gegraven moeten worden. Ter illustratie een tabel met informatie van de vier ingetekende poelen op de kaarten van het PMV-Aardkundig monument overzicht en ook het PMV-Aardkundig monument principeprofielen. Op beide kaarten kunnen m.b.v. de schaal, het meten van de doorsnede maaiveld en de lengte van de profielen berekeningen worden gemaakt over de doorsnede van een poel en de oppervlakken van de waterpeilen. Oppervlakte maaiveld is op PMV-Aardkundig monument overzicht ook per poel vermeld. Zie tabel 1.

NB: In Voltooiing Groene Schakel Definitief ontwerp, 16-02-2021, versie F is bij Maatregel 13C een poel ingetekend op de akker in Monnikenberg. Op de twee hierboven genoemde PMV kaarten ontbreekt deze poel. Nadere informatie zoals van de andere poelen ontbreekt daardoor.

Reactie VBAH:

- Deze poel kan daardoor niet vallen onder de aanvraag en ook niet onder het Besluit van GS.

Poel	Oppervlak	Doorsnede	Diepte	Doorsnede	Oppervlak gemiddeld waterpeil		Doorsnede waterpeil
	maaiveld	poel	onder mv	waterpeil	Hoogste peil	Laagste peil	
12C-1	3000 m ²	44 m	ca 4.00	27 m ²	572 m ²	346 m ²	21 m
12C-2	1200 m ²	30 m	ca 3,40	17 m ²	226 m ²	153 m ²	14 m
12C-3	2700 m ²	41 m	ca 3.20	25 m ²	490 m ²	283 m ²	19 m
13B-1	3800 m ²	55 m	ca 4.20	25 m ²	490 m ²	283 m ²	19 m
Akker	Geen informatie beschikbaar						

Tabel 1: Poel 12C-1, 2, 3 : Anna's Hoeve // Poel 13B-1 en akker: Monnikenberg

De (rode) getallen in de tabel laten zien dat het hier in feite gaat om grote tot hele grote gegraven gaten met een zeer grote doorsnede die nodig zijn om uiteindelijk een beperkt oppervlak aan water te krijgen. **Naast de grote aantasting van de aardkundige monumenten is de impact op het landschap daarmee zeer groot te noemen**. Dergelijke grote natuurlijke poelen komen op de hogere delen van de Gooise stuwwal niet voor en mogelijk ook niet op het hoge Utrechtse deel van de Heuvelrug. Hier wordt getracht **een nieuw habitat te introduceren** in een gebied waar deze niet van nature aanwezig is en dus niet thuis hoort.

Wat voorts opvalt is dat de drie poelen in Anna's Hoeve (12C-1, 2 en 3) alle gesitueerd zijn op een locatie met veel bomen. Voor de realisering van deze nieuwe poelen worden hier vele, soms al zeer oude bomen omgezaagd en verwijderd. Bovendien is uit de tekst en kaarten duidelijk dat er bij die poelen ook bos- en heideverbindingen worden gemaakt. Totaal zullen hiervoor opnieuw duizenden bomen verwijderd worden, met name naaldbomen. De vraag hierbij is: *“Moet dat echt allemaal op die schaal worden uitgevoerd? Op steeds meer plekken worden juist naaldbomen verwijderd. Vergeten wordt dat naaldbomen bijzondere natuurwaarden hebben die in loofbossen niet voorkomen”*.

Door de aanleg van de HOV busbaan en de verlegging van de Weg over Anna's Hoeve zijn sinds oktober 2019 al enkele tienduizenden bomen omgezaagd en afgevoerd. Deze manier van werken en inrichten staat in groot contrast met het Nationale beleid om honderdduizenden bomen juist aan te planten omdat ons land veel te weinig bossen heeft. Bomen houden ook zeer veel CO2 vast wat na omzagen en afvoeren niet meer gebeurt, maar juist vrij komt. Op geen enkele manier is duidelijk gemaakt wat de ecologische schade is die veroorzaakt wordt door al die bomen om te zagen. Over compensatie van al die omgezaagde bomen is geen informatie te vinden.

Reactie VBAH:

- **De voorgestelde zeer grote gaten in het maaiveld om uiteindelijk een beperkt wateroppervlak te krijgen is een zeer onnatuurlijke situatie op het hoge deel van de stuwwal en daarom niet te bestempelen is als een zwaarwegend maatschappelijk belang.**
- **De hier voorgestelde plannen waarbij opnieuw duizenden bomen worden verwijderd passen niet meer in deze tijd, ze zijn ingehaald door de realiteit**

3.3. Hoe groot wordt het oppervlak van een poel?

Bij paragraaf 3.2 staat het oppervlak op het maaiveld van de poelen in tabel 1 vermeld.

Dat zijn de getallen die vermeld zijn op de kaart PMV-Aardkundig monument overzicht. De poelen zijn op dat overzicht op schaal 1:2000 ingetekend. Alle poelen hebben min of meer de vorm van een cirkel. Bij iedere poel staat een doorsnede getekend die correspondeert met de kaart PMV-Aardkundig monument principeprofielen waarvan de schaal 1: 200 is. Omdat alles op schaal is getekend mag aangenomen worden dat vermelde maten kloppen evenals de vorm van de ingetekende poelen en andere ontgravingen.

Bij bestudering van de twee PMV kaarten viel al snel op dat er per locatie verschillen in oppervlakken zijn te berekenen. In tabel 2 hieronder zijn voor elke poel **drie verschillende oppervlakte maten** te melden. **De vraag is met welke oppervlakte maat wordt in de praktijk gewerkt?**

- 2^e kolom: De oppervlaktemaat die duidelijk op de kaart staat.
- 3^e kolom: Door de op schaal getekende doorsnede van een poel te vermenigvuldigen met de schaal is de werkelijke maat van de doorsnede bekend. Nu kan ook het oppervlak berekend worden.
- 4^e kolom: Op de kaart wordt de lengte van het te ontgraven deel van het maaiveld gemeten en vermenigvuldigd met de schaal, de werkelijke doorsnede is bekend. Nu kan ook het oppervlak berekend worden.

Poel	Oppervlakte maaiveld		
	PMV overzicht	PMV overzicht	PMV profielen
	schaal 1:2000	schaal 1:2000	schaal 1:200
	vermeld	via meting van \emptyset	meting maaiveld
12C-1	3000 m2	907 m2	1520 m2
12C-2	1200 m2	380 m2	660 m2
12C-3	2700 m2	804 m2	1320 m2
13B-1	3800 m2	1134 m2	2375 m2

Tabel 2: Onduidelijkheid over oppervlakte maaiveld.

Reactie VBAH:

- Het is opmerkelijk dat er drie verschillende oppervlaktematen te bepalen zijn voor dezelfde poel. De verschillen per regel zijn zeer groot. Wat is hiervoor de verklaring?
- Onduidelijk in deze situatie is nu welke oppervlaktemaat in de praktijk van toepassing is.
- De vraag komt op hoe dat zit bij de andere ontgravingen op de beide PMV kaarten? Hoe groot zijn de verschillen daar en wat gebeurt er in de praktijk?
- De conclusie hierover kan slechts zijn dat door gebrek aan transparante en eenduidige informatie er geen goedkeuring gegeven kan worden aan de voorgestelde ontgravingen op de beide PMV kaarten.
- Op al die vragen moet duidelijkheid komen voordat er eventueel gegraven mag worden.

3.4. Wateroppervlak bij laagste waterstand vergeleken

De vele bij paragraaf 3.2 en 3.3 afwijkende maten bij de vier poelen is ook zichtbaar in een vergelijking met het wateroppervlak bij het laagste waterpeil. Zie tabel 3.

Poel	Wateroppervlak bij laagste waterpeil	
	Activiteitenplan *)	Berekend
	Laagste peil	Laagste peil
12C-1	450 m2	346 m2
12C-2	500 m2	153 m2
12C-3	460 m2	283 m2
13B-1	460 m2	283 m2

Tabel 3: Vergelijking wateroppervlak.

In de tweede kolom zijn het de wateroppervlakken zoals genoemd op pag. 17 in het *Activiteitenplan wet Natuurbescherming-Soorten, Arcadis 11-3-2020 (*)*. In de derde kolom staan dezelfde getallen als vermeld in paragraaf 3.2. bij tabel 1.

Reactie VBAH:

- Het is opmerkelijk dat ook in deze vergelijking er zeer afwijkende oppervlakken worden vastgesteld.
- Er zal eerst meer duidelijkheid nodig zijn over de wijze waarop door Arcadis de in het *Activiteitenplan* genoemde oppervlakken zijn bepaald. In het plan zelf staat hierover geen toelichting.
- Op al die vragen moet duidelijkheid komen voordat er eventueel gegraven mag worden.

3.5. Poel 12c-1

Zoals opgemerkt in paragraaf 3.2 is **poel 12C-1** geprojecteerd in het bos. Verwonderlijk is dat **op minder dan 40 m noordelijk van die poel de geheel open vlakte van het Laarder Wasmeer** ligt. Hier is volop ruimte om een poel aan te leggen zonder dat er een zeer groot aantal bomen hoeft te worden gekapt. Waarom is die keuze niet gemaakt? Dat is niet uitgelegd.

Een tweede groot voordeel voor een plek in het Laarder Wasmeer is de **veel betere bezonning** van de poel die dan mogelijk is. De juiste plek voor een poel is als deze minimaal 50% van de dag in de zon ligt. Die warmte is noodzakelijk voor de activiteiten van amfibieën en insecten, maar ook voor de opwarming van het water zodat eieren en larven zich kunnen ontwikkelen.

De nu geplande locatie voor poel 12 C-1 ligt pal achter de zogenaamde Berg van Anna's Hoeve, ook wel Grote berg genoemd. Dat is de noordkant van de berg. De poel ligt daardoor in de schaduw van de 24 meter hoge berg waarvan de hellingen ook nog eens met oude hoge bomen begroeid zijn. Die bomen zorgen jaarlijks voor overmatig bladinvall wat extra vaak onderhoud van de poel vraagt. Een minimale afstand van 15-20 m tussen de bomen en de poel is daarom nodig. Via de helling van de

berg kan afstromend regenwater er de oorzaak van zijn dat vervuld water in de poel komt.. Zie ook www.ravon.nl .

Opgemerkt wordt verder dat pal langs de plek waar poel 12C-1 gepland is het belangrijkste doorgaande fietspad Hilversum-Baarn komt te lopen. Voor migrerende amfibieën is dat zeer ongunstig. Indien de poel succesvol wordt zullen hier in voorjaar en na de voortplantingsperiode gemakkelijk vele verkeersslachtoffers vallen. Verplaatsing van deze locatie naar het Laarder Wasmeer is daarom heel zinvol. Voordeel is ook dat het voor publiek minder makkelijk is rommel of zelfs vissen in het water te gooien omdat het een afgesloten terrein is. Ook kunnen de vele honden dan makkelijker buiten de poel gehouden worden.

Rondom een plek in het Laarder Wasmeer zijn voor de amfibieën ook meer mogelijkheden voor rustige winterschuilplaatsen.

Reactie VBAH:

- **De VBAH doet een beroep op de provinciale overheid de plannen voor de aanleg van de veel te grote poelen in samenhang met de veel te omvangrijke bos-en heide verbindingen te herzien! De schade die de uitvoering met zich meebrengt treft niet alleen de aardkundige monumenten, maar ook de landschappelijke en de ecologische waarden.**
- **De voorgestelde locatie van poel 12C-1 moet vervangen worden door het Laarder Wasmeer.**
- **De VBAH vraagt de rechter de provincie te overtuigen om tot herbezinning over te gaan.**

3.6. Andere oplossingen om poelen te realiseren

Een andere benadering die hier genoemd moet worden is de vraag of er een andere oplossing is ter voorkoming van de ernstige, zware aantastingen van het weiland en de akker? Diezelfde vraag kan gesteld worden voor de realisering van nieuwe poelen. Daartoe zijn mogelijkheden.

3.6.1. Alternatief voor weiland Monnikenberg ligt in Laarder Wasmeer

Door de provincie wordt aangevoerd dat een nat heideveld alleen mogelijk is op de locatie van het weiland omdat daar een ondoorlatende laag in de bodem zit waarop het water stagneert. Het Laarder Wasmeer is van oorsprong een heideveen met een ondoorlatende laag. Het is dus de vraag in hoeverre op die locatie wel een natte heide mogelijk is zonder de grote aanwezige waarden van natuur, inclusief de aardkundige waarden, landschap en cultuurhistorie in Monnikenberg aan te tasten.

In het Laarder Wasmeer is na de sanering een grote open vlakte ontstaan waarop het realiseren van een natte heide geen afbreuk zal doen aan de bestaande natuur, landschap en cultuurhistorie. Het kan juist een verrijking zijn in dit wat eentonige gebied. In hoeverre de aardkundige waarden hierbij geschaad worden is de VBAH onbekend. Wel is bekend dat bij de sanering er voorstellen waren om met bijvoorbeeld bentoniet klei een waterdichte bodem te realiseren. Een ondiepe ontgraving kan hiervoor al voldoende zijn en zelfs een poel, natte heide, op het maaiveld aanleggen behoort tot de mogelijkheden. Bij het gebruik van bentoniet klei is het dus niet nodig tot in het grondwater te graven en daarmee een zware aantasting te veroorzaken. Realisering van een natte heide in het Laarder Wasmeer kan zo een extra toevoeging zijn aan de Corridor De Groene Schakel zonder dat er in Monnikenberg zware schade wordt toegebracht aan de genoemde waarden. Een ander groot voordeel kan zijn dat bij realisering hiervan poel 12C-1 kan vervallen indien de natte heide in de nabijheid van de beoogde locatie van poel 12C-1 komt. Zie ook paragraaf 3.5 over poel 12C-1.

Het gebruik van bentoniet klei, bentonietmatten, maar ook leem, zijn oplossingen die goed kunnen werken en worden toegepast. Elders wordt ook beton gebruikt. Ook op de site van www.ravon.nl wordt gemeld: "In uitzonderlijke gevallen kun je er voor kiezen een ondoorlatende laag klei of beton aan te brengen om water vast te houden.

Bij het gebruik van dergelijke materialen wordt na het bentoniet of leem nog een laag aarde aangebracht van 20-30 cm dik om de bodem een meer natuurlijk aanzien te geven en planten een

voedingsbodem te bieden. Eventuele uitdroging van het bentoniet/leem wordt hiermee ook tegengegaan.

De vrees dat door regenwater gevoede poel 'naar verwachting' sneller droog vallen is maar de vraag. In paragraaf 3.6.2. is de genoemde poel een zeer goed voorbeeld van een poel die ondanks drie opeenvolgende hete zomers niet is drooggevallen. Zou dat eens in de 3-5 jaar aan het einde van de zomer gebeuren dan kan dat zelfs een voordeel zijn. Eventuele aanwezige vissen, die larven en eieren van amfibieën eten, zullen dood gaan. Bovendien is er gelijk een makkelijke kans voor eventueel onderhoud aan de poel.

Bij de geplande poelen in Anna's Hoeve en Monnikenberg is op de PMV-Aardkundig monument principeprofielen te zien welke verschillen er zijn te verwachten tussen het gemiddelde hoogste en laagste grondwaterpeil. Het 'verwachte' verschil is bij alle poelen 60 cm.

Bij **Maatregel 13a, herstel heideven Monnikenwater** (Toelichting op de aanvraag, pag. 21-22) wordt vermeld: *"In het natte deel wordt op plekken waar dit nodig is de ondoorlatende bodem hersteld met een laag leem, zodat een schijngrondwaterstand (voorjaarspeil van het ven) wordt bereikt van +2,70 meter NAP"*.

Reactie VBAH:

- **Voor het gebruik van leem wordt hiermee een duidelijke en bruikbare functie geboden.**

3.6.2. Oplossing voor aanleg poelen

Een ander voorbeeld, ook binnen het projectgebied van HOV en VGS, is de aanleg van een nieuwe poel in de zuidoost hoek van Anna's Hoeve. Vanwege de aanleg van de HOV busbaan en een nieuwe weg moest een succesvolle kamsalamanderpoel daar verdwijnen. Ter compensatie is toen op korte afstand een nieuwe poel aangelegd. **Vanwege de aanwezigheid van aardkundige monumenten mocht er niet in de bodem gegraven worden!**

De oplossing werd gevonden in de realisering van een voldoende grote poel op het bestaande maaiveld. De bodem en randen van de poel werden aangelegd met **leem**.

Aanvankelijk was er vrees dat het water in deze poel snel zal verdampen. Dat was niet het geval, ook niet door de (zeer) hete zomers van 2018, 2019 en 2020. Uit een latere monitoring door Ranox bleek de poel in goede conditie is en dat de kamsalamanders zich er voortplanten.

Zie foto en kader.

RANOX natuuraannemer (bron: website RANOX)

In de winter van 2016-2017 legden wij al een nieuwe amfibieënpoel aan als mitigerende maatregel voor de bouw van de busbaan. Het was een uitdaging om bovenop een stuwwal water te krijgen en ook nog vast te houden. Hij moest 990 vierkante meter zijn, en niet dieper dan 1 meter beneden het maaiveld. Allerlei mogelijkheden passeerden de revue: beton, bentoniet, leem.

Uiteindelijk koos toekomstig eigenaar Goois Natuurreservaat op advies van RANOX voor leem. "Vorige week is hij opgeleverd, tot volle tevredenheid van de opdrachtgever".

De bodem is bekleed met leem en er is water overgepompt uit een naastgelegen meertje. Het ondiepe water en de ruige beplanting zijn nu zeer in trek bij de kamsalamanders.

Reactie VBAH:

- **De VBAH is van mening dat, gezien de gehele bovenstaande tekst van paragraaf 3 het zwaarwegend maatschappelijk belang van de aanleg van poelen door GS niet aannemelijk**

is gemaakt.

- **Uit bovenstaande informatie in paragraaf 3.5 t/m 3.6.2 is de conclusie te trekken dat het Laarder Wasmeer als locatie een heel goed alternatief kan zijn om afgraven van het weiland in Monnikenberg te voorkomen. Hierbij zijn meerdere voordelen genoemd.**
- **Een tweede conclusie is dat aanleg van een natte heide en/of nieuwe poelen op het maaiveld of ondiep ingegraven, een zeer goed en bruikbaar alternatief is. Bij de aanleg van een poel heeft een bodem met leem zich binnen het projectgebied van HOV-VGS al ruim vijf jaar bewezen als een betrouwbaar alternatief voor aantasting van aardkundige monumenten (kader). Tijdens de (zeer) hete zomers van 2018, 2019 en 2020 is de poel niet drooggevalen.**
- **Ook voor maatregel 13a herstel heideven Monnikenwater, zo die wordt uitgevoerd, wordt gebruik gemaakt van leem om een schijngrondwaterstand te realiseren.**

3.7. Onomkeerbare aardkundige waarden

Bij de graafwerkzaamheden ontstaat altijd schade aan het monument zelf.

In de teksten van de Toelichting op de aanvraag is niet duidelijk gemaakt wat bedoeld wordt met:

- Beperkte aantasting: waar bestaat dat uit?
- Minimale aantasting: waar bestaat dat uit en wat is het verschil met 'beperkte' aantasting?
- Zware aantasting: waar bestaat dat uit?

Het afgraven van weiland en akker heeft grote gevolgen voor het leefgebied van planten en dieren. Voor de aanwezige dassenclan (en zeer veel mollen, zie Beroepschrift 7-7-2021, Bijlage B, pag. 19) zal het vrij zeker funest zijn.

Het is in dit kader onbegrijpelijk dat naar het belang van weiland en akker voor planten en dieren geen apart onderzoek is gedaan. Bij uitvoering van de graafplannen komt het er dan op neer dat de natuurbeheerder, het Goois natuurreservaat, twee onbekende maar wel bestaande leefgebieden vernietigt in de hoop een natte heide te creëren.

Reactie VBAH:

- **Het is niet inzichtelijk en concreet gemaakt wat de verschillende aantastingen inhouden. Dit moet eerst duidelijk worden.**
- **Zonder dat bekend is wat de ecologische waarde van weiland en akker is kan geen besluit genomen worden over afgraven daarvan.**

3.8. Welke soort heide (biotoop) komt er op het weiland?

In de verschillende rapporten en notities komen we verschillende benamingen tegen over de beoogde heideontwikkeling op het weiland van Monnikenberg.

- Natte heide en schraalgrasland (EHS-toets Monnikenberg, Ecogroen Advies 2012, pag. 40).
- Natte heidevegetatie (Bodemonderzoek ten behoeve van ecologisch herstel en inrichting van verbindingzone in het gebied Monnikenberg, den Haan, M.; Sevink, J. 2014 pag. 28).
- Vochtige heide (Natuur- en Landschapsplan Landgoed Monnikenberg, GNR 2015, pag. 4).
- Nat tot vochtig voedselarm biotoop (idem, pag. 7).
- Natte heide (Wageningen Environmental Research, 2019, rapport 2934 pag. 12).
- Door herstel van het Monnikenwater wordt ter plaatse natte heide ontwikkeld, **dat is heide waar grote delen van het jaar water op staat** (OD.311362 Reactie zienswijze Vereniging tot Behoud van Anna's Hoeve en Monnikenberg, Hilversum en Laren, 2021, pag. 4).
- Herstel heideven Monnikenwater, Profiel 12. Hierop is te zien dat de schijngrondwaterstand +280 NAP is. Dat is dezelfde waterstand als van het Huidige Monnikenwater. De uitgegraven bodem staat op 2.60-2.70 + NAP. **Conclusie: het is de bedoeling dat er op het gehele afgegraven weiland van 5 ha straks 10-20 cm water staat** (Voltooiing Groene Schakel, definitief ontwerp, Arcadis 16-02-2021, versie F).

Reactie VBAH:

- GNR kwam in 2015 naar buiten met het rapport 'Natuur- en Landschapsplan Landgoed Monnikenberg' waarin werd gezegd dat de ontwikkeling gericht zou worden op een vochtig heideveld.
- Gaandeweg het project met steeds weer een ander rapport is er verandering te zien van natte heide naar vochtige heide, dan weer natte heide en als exponent: een vergraven **weiland van 5 ha waarop vrijwel permanent 10-20 cm water op staat. Dat heeft niets meer met vochtige of natte heide te maken.**
- **In al die rapporten wordt voorbij gegaan aan de invloed van de voortdurende stikstofneerslag** in het gebied, dus ook op de locaties waar de heide moet komen. Te gemakkelijk wordt in de communicatie hierover gewezen naar de Natura 2000 gebieden die op enkele kilometers afstand liggen en weinig last hebben van die stikstofneerslag, zo wordt betoogd. De praktijk is echter dat o.a. met name de naastgelegen A27, maar ook de Soestdijkerstraatweg, binnenkort de busbaan en de verlegde Weg over Anna's Hoeve strak langs Monnikenberg lopen. Deze wegen met dagelijks minimaal 125.000 voertuigen per etmaal zorgen voor zeer veel stikstofneerslag op o.a. een toekomstig heideveld in Monnikenberg. Daarbij opgeteld kan worden de stikstofinvloed van alle huidige bouwactiviteiten, woningen en bedrijven naast Monnikenberg en alle verkeersbewegingen die dat met zich meebrengt.

De vraag is gerechtvaardigd of die cumulatie van stikstofneerslag er toe leidt dat de heideontwikkeling niet van de grond komt door alle stikstof. Vergelijkbare situaties in de regio laten zien dat dit niet lukt of zeer moeizaam waarbij jaarlijks juist zeer veel opslag van jonge boompjes ontstaat die handmatig verwijderd moeten worden. Dat handwerk kan soms tientallen jaren nodig zijn en zal waarschijnlijk altijd nodig blijven.

Ook in de aanliggende bossen is de stikstofneerslag zichtbaar aan de verregaande verbraming die er gaande is. Zolang deze stikstof neerslag doorgaat blijft de verbossing en verbraming een groot probleem. Zie foto's pag. 9 en 10.

Laarder Wasmeer (800 m vanaf weiland Monnikenberg):

Stikstofneerslag zorgt al jaren voor een enorme opslag van jonge boompjes waardoor heideontwikkeling nauwelijks tot geen kans krijgt (foto VBAH, 11-7-2021).

Deze zelfde ontwikkeling zien we ook op veel andere gebieden in het Gooi.

Bosgebied direct naast Laarder Wasmeer: Stikstofneerslag zorgt er voor dat als ondergroei in dit gemengde naald- en loofbos al jaren een massale verbraming optreedt. Andere planten krijgen daardoor nauwelijks kans op te groeien (foto VBAH, 27-8-2020). Deze zelfde ontwikkeling zien we ook op veel andere gebieden in het Gooi.

3.9. Advies ARO en Provinciale Statencommissie?

Volgens de PMV van Noord-Holland moeten Gedeputeerde Staten advies inwinnen bij de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO) over de aantastingen van de beschermde aardkundige monumenten. De taak van de ARO is uitgebreid met een adviesrol bij ontheffingen op het verbod tot aantasting van een aardkundig monument op grond van een zwaar maatschappelijk belang. Ten tweede is bepaald dat Gedeputeerde Staten advies moet vragen aan de Provinciale Statencommissie die belast is met milieuaangelegenheden. Zij adviseren over de afweging tussen het zwaarwegend maatschappelijk belang en de aantasting van het monument op basis van het ARO-advies.

Reactie VBAH:

- **Het is van belang dat de zowel de ARO als Provinciale Statencommissie die belast is met milieuaangelegenheden een oordeel hebben kunnen geven over de aantastingen van de aardkundige monumenten.**
- **Indien de ARO en de Provinciale Statencommissie nog niet om advies zijn gevraagd dient dat als nog te gebeuren. Zolang deze adviezen niet zijn gegeven en/of openbaar zijn gemaakt kunnen graafwerkzaamheden niet worden toegestaan.**
- **Het is de VBAH niet bekend of deze oordelen aanwezig zijn en zo ja waar die zijn in te zien. Daarover wil de VBAH graag geïnformeerd worden middels toezending hiervan.**

Met vriendelijke groet, Vereniging tot Behoud van Anna's Hoeve e.o.,

Danny van Kooij, voorzitter

Jelle Harder, ecologisch adviseur